

Hefjum nýtt ár

Það er tímabært að hjálpa börnum
að verða ábyrgir stafrænir borgarar

Foreldrar

Að vera á netinu

Aðgengi og aðild

Stafræn tækni getur sameinað fjölskyldur og vini á fjarlægum slóðum allt árið um kring. Tæknin getur þó einnig myndað gjá á milli fólks. Þeir sem hafa aðgang að eða kunna vel á tæknina geta þannig fengið forskot á meðan skortur á þessu sviptir aðra tækifærum.

- Fötlun getur leitt til mismununar.
- Fáðu börnin til að velja sér tegund fötlunar til að rannsaka á netinu. Láttu þau sýna þér hvernig stafræn tækni getur hjálpað börnum með þessa fötlun og gert líf þeirra auðveldara. Eru slík verkfæri í boði og á viðráðanlegu verði fyrir alla?

Nám og sköpunargleði

Nýtt ár markar nýtt upphaf og er þess vegna kjörinn tími til að hvetja börn til að kanna nýtt efni. Stafræn tækni getur hjálpað þeim að virkja ímyndunaraflíð. Skoðaðu efnið með þeim og láttu þau sýna þér stafræna færni sína.

- Biðjið fjölskyldumeðlimi að leita á netinu og skoða hvernig nýju ári er fagnað í öðru landi.
- Fjölskyldumeðlimir kynna niðurstöður sínar og bera saman. Það mun lífga upp á umræðuna við matarborðið og minna alla á að fjölbreytileikinn er áhugaverður.

Miðlalæsi

Á meðan nýársheit eru enn ofarlega í huga margra er skemmtilegt að fá börnin til að hugsa um miðlana sem þau nota og hvernig þeir hafa áhrif á langanir þeirra og gjörðir.

- Veldu land sem börnin þín hafa áhuga á og notaðu netið til að finna út hvernig nýju ári er fagnað þar.
- Endurspeglu hátíðahöldin raunverulegt líf fólks í landinu? Minntu börnin á að glansmynd getur verið blekkjandi.

Velliðan á netinu

Siðareglur og samkennd

Fjölskylda og vinir hittast gjarnan og gefa hvert öðru gjafir við ýmis hátíðleg tækifæri. Ræðið um gjafir við börnin og fáið þau til að hugsa um fleiri leiðir til að sýna góðvild og þakklæti.

- Fáðu börnin til að setja sig í spor annarra barna sem ekki fá gjafir vegna fátæktar eða menningarlegra hefða.
- Eru þau tilbúin til að gefa öðru barni, sem er minna heppið en þau, eitt leikfangi sinna?

Heilsa og velliðan

Þegar börn eru í fríi frá skóla, þá verja þau oft meiri tíma á netinu. Minntu þau á að hreyfing er líka mikilvæg. Einnig er nauðsynlegt að huga að líkamsstöðu og gott að slökkva á skjám að minnsta kosti klukkutíma fyrir svefn.

- Taktu upplýsta ákvörðun um þá tölvuleiki sem barnið þitt fær að spila.
- Farðu inn á pegi.info, og sláðu inn heiti leiksins í leitarglugganum. Fyrir hverja leit færðu niðurstöður sem gefa upp aldurstakmörk og innihaldslýsingar leikjarins sem gefa til kynna hversu viðeigandi efnið er.

Netvera og samskipti

Um áramót skiptist fólk um allan heim á netskilaboðum og kveðjum. Það er gott tilefni til að minna börn á að skilaboðin sem þau senda og það sem þau gera, bæði á netinu og utan þess, hefur áhrif á orðspor þeirra.

- Sýndu börnunum hvernig þau geta notað tæknina til að eiga í samskiptum á viðeigandi hátt og af virðingu við mismunandi hópa, til dæmis fjölskyldumeðlimi, vini, bekkjarfélagi, kennara o.s. frv.

Réttindi á netinu

Virk þátttaka

Nýársheit snúast oft um að gera komandi ár betra og bjartara en það síðasta. Virk þátttaka er ein leið til þess. Gott er að minna börn á að með því að vinna með öðrum að sameiginlegum markmiðum eru þau að leggja sitt af mörkum til að gera heiminn betri.

- Veldu „heitt“ umræðuefni eins og loftslagsbreytingar. Ræddu innan fjölskyldunnar hvaða áhrif þær geta haft á lífið í framtíðinni.
- Fáðu börnin til að koma með hugmynd sem þið gætuð framkvæmt sem fjölskylda og þannig lagt ykkar af mörkum til að bæta lífið á jörðinni.

Réttindi og ábyrgð

Til að byrja nýtt ár á góðum grunni er skemmtilegt að hvetja börnin til að kanna hvort uppáhalds vefsvæðið þeirra eða forritið veiti þeim í raun næga vernd og virði grundvallarréttindi.

- Skoðaðu vel með börnunum hvaða vefsvæði eða forrit þau eru að nota. Eru þau nægilega vernduð gegn aðgangi að skaðlegum upplýsingum? Eru þau að fá særandi athugasemdir eða samskiptabeiðni frá ókunnugum?

Einkalíf og öryggi

Við hátíðleg tækifæri fá börn gjarnan gjafir svo sem nýja tölvuleiki, ný smáforrit, áskriftir af netleikjum eða nettengd leikföng. Þetta er gott tilefni til umræðna um friðhelgi einkalífs og á hve marga vegu hægt er að brjóta hana þegar þessar gjafir eru notaðar.

- Skoðaðu uppáhalds forrit eða vefsvæði barnanna þinna með þeim. Eru friðhelgis- og persónuupplýsingar verndaðar á fullnægjandi hátt?
- Verið meðvituð um að mörg nettengd leikföng safna gögnum, oft án friðhelgisstillinga eða upplýsinga um hvar gögn notenda eru geymd.

Réttindi á netinu

Neytendavitund

Um áramót höfum við tilhneigingu til að neyta meira en venjulega. Í Covid-19 faraldrinum færðist mikið af viðskiptum yfir á netið. Nýttu tækifærið til að tala við börnin um ofneyslu og hvernig hún getur haft áhrif á umhverfið. Hvað þarf að hafa í huga þegar verslað er á netinu?

- Minntu börn á raunverulegt gildi peninga: notaðu kostnað hlutar sem þau þekkja (t.d. bíómiða eða ís), og fáðu þau til að áætla hversu margar einingar af því þau þurfa til að kaupa snjallsíma, spjaldtölvu eða borga netáskriftir fjölskyldunnar í hverjum mánuði.

Það er tímabært að hjálpa börnum að verða ábyrgir stafrænir borgarar

Annað útgefið efni Evrópuráðsins um menntun í stafrænni borgaravitund

- ▶ Educating for a video game culture – A map for teachers and parents (2021)
- ▶ Easy steps to help your children become a Digital Citizen (2020)
- ▶ Keeping young citizens busy at home during the Corona crisis (2020)
- ▶ Parenting in the digital age – positive parenting strategies for different scenarios (2020)
- ▶ Digital Citizenship Education Handbook (2019)
- ▶ Bullying: perspectives, practice and insights (2017)
- ▶ Internet Literacy Handbook (2017)

Frekari upplýsingar má finna á:
www.coe.int/education

Höfundar:
Janice Richardson
Veronica Samara

Þýtt af:

SAMFÉLAG, FJÖLSKYLDA OG TJÁNING | www.saft.is

Heimili og skóli
Landssamtök foreldra

PREMS 022822

ISL

www.coe.int

Evrópuráðið er helsta stofnunin á sviði mannréttindamála í Evrópu. Aðildarríkin eru 47, þar á meðal öll aðildarríki Evrópusambandsins. Öll aðildarríki Evrópuráðsins hafa fullgilt Mannréttindasáttmála Evrópu, en þeim sáttmála er ætlað að standa vörð um mannréttindi, lýðræði og réttarríki. Mannréttindadómstóll Evrópu hefur umsjá með útfærslu sáttmálans innan aðildarríkjanna.

